

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

223. An si quis in omnibus tribus Missis dici solitis successinè, & immediatè in die Natiuitatis Domini reliquerit particulam enim, in consecratione Corporis, vel Sanguinis, peccaret mortaliter? Et ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76405](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76405)

tract. 2. gloss. 8. vbi sic asserunt. [Quando dize el celebrante, Hanc igitur oblationem, &c. ha de tener la palma de las manos sobre la Hostia y calix, no pegadas al calix, sino en el ayre, cerca del, que esso quieren dezir aquellas palabras, versus, ac supra calicem. Y los pulgares han de estar en la parte superior cruzados, el derecho sobre el izquierdo, como se responde en Roma.] Ita supradicti DD. Et ita obseruatur in tota nostra Religione, & etiam obseruabat supradictus Religiosissimus PRINCEPS, cuius preclaras virtutes, & generis magnitudinem, silendo venerabor, quia vt asserbat de Imperatrice Placidia Cyrill. Alexand. lib. de fid. omnis sermo noster eius nobilitate inferior est, & scatur abque rubore se viduum. Verum pro nunc satis mihi felicitate erit huic mearum Resolutionum Moralium tertie parti cum Augusto eius NOMINE finem imposuisse.

RESOL. CCXXII.

Olim allata fuerunt mihi dua dubitationes. An Sacerdos qui omittet in consecratione particulam enim, conficiat Sacramentum, vel saltem peccet mortaliter. Secundo, quid si dicat: Hic est enim Calix, S, pro X, utendo. Et deducitur, an si Sacerdos dicendo tantum, Te absoluo, & relinquet, in nomine Patris & Filij, & Spiritus Sancti, secluso scandalo, & contemptu peccet mortaliter? Et quid, si in forma Baptismi omittet Amen, Ego, In, & diceret: Baptizo te nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, an ratione paruitatis materia non peccet mortaliter? Et an Sacramentum Baptismi ministratum sub hac forma, Ego te Baptizo in nomine Patris, & Filia, & Spiritus Sancta, sit validum? Ex part. 2. tr. 17. & Misc. 3. Ref. 14.

etiam si id faciat ex contemptu, non peccabit mortaliter, dummodo contemptus sit intra limites illius leuis materiae. Etenim contemptus diuinae legis, determinatus ad materiam peccati venialis, solum est culpa venialis. Et Soto existimat hoc esse probabile. Quo fit, vt qui in forma Eucharistiae praetermitteret illam particulam enim, non peccaret mortaliter. Haec Cabrera. Sicut etiam, vt notat Valent. ex Soto rom. 4. disp. 7. q. 1. punct. 3. si Sacerdos dicendo tantum Te absoluo, &c. relinqueret, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, secluso scandalo & contemptu, non peccaret mortaliter. Et secundum Bonac. & alios de sac. disp. 2. q. 2. punct. 4. n. 16. qui in forma Baptismi omittet, Amen, Ego, In, & diceret, Baptizo te nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti, ratione paruitatis materiae, non peccaret mortaliter. Et haec circa primam dubitationem.

3. Quoad secundam, respondi eodem pacto, nempe Sacerdotem conficere sacramentum, & non peccare nisi tantum venialiter, secluso scandalo, & contemptu. Ita Pitigian. in 4. sent. p. 2. disp. 3. q. 2. art. 14. Ratio est, quia illa littera S, communi modo concipiendi, non tollit significationem substantialem. Quamuis enim in rigore vox illa, calix, habeat aliam significationem, quam calix, tamen quatenus profertur in ipso actu consecrationis vini, significat calicem ex communi modo percipiendi, & per consequens deprauiatio, & corruptio illius vocis, non reddit irritum sacramentum, nam talis variatio non censetur substantialis, sed accidentalis. Habeo pro hac opinione omnes illos Authores, qui asserunt sacramentum Baptismi administratum sub hac forma, Ego te baptizo in nomine patris, Filia, & Spiritus sancta, validum esse. Hi sunt D. Thom. in 3. p. q. 60. art. 7. ad 3. Angel. ver. Baptisma, 2. n. 15. Tabiena eod. verb. 3. n. 15. D. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 23. § 3. Sotus in 4. disp. 1. q. 1. art. 7. Suar. & alij. Excusabitur etiam, vt dixi, a peccato mortali ratione leuitatis materiae. Salua, &c.

Sup. his in tom. 1. tr. 4. Ref. 7. signa- ter prope finem, &c. & pro dictione Ego, contem- in hoc textu in tom. 1. tr. 1. Ref. 4. §. 1. in fine, & in Resol. 60. §. Tertio. ante medium, & ver. Cerrum est, & pro dictione Amen, in praedicto §. & ver. & pro particula In, ibi in Ref. 17.

Sup. hac for- ma in tom. 1. tr. 4. Ref. 5. §. Dico igitur, ante medi- um, & ver. Ma- ior constat, & in alio §. eius not.

RESOL. CCXXIII.

An si quis in omnibus tribus Missis dici solitis successiue, & immediate in die Natiuitatis Domini relinqueret particulam enim, in consecratione Corporis, vel Sanguinis, peccaret mortaliter? Et supponitur omittentem in consecratione particulam enim, in ceteris diebus, & Missis: non peccare mortaliter, secluso scandalo & contemptu. Sed quid est dicendum, si supradicta tres Missae in die Natiuitatis Domini non dicantur successiue, & immediate una post altera, sed prima dicatur post mediam noctem, altera in Aurora, & tertia tempore solis: an in isto casu, si celebrans Sacerdos omittet in consecratione in praedictis tribus Missis particulam enim, peccet mortaliter? Idem est dicendum in supradictis casibus, si in qualibet Missa diei Natiuitatis Domini Sacerdos omittet in Canone tria nomina alicuius Sancti. Ex part. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 3. 2. alias 31.

§. 1. *S*uppono contra Reuerendiss. Candidum 10. 3. disp. 2. art. 4. dub. 4. & alios, omittentem in consecratione particulam Enim, non peccare mortaliter, secluso scandalo, & contemptu, quia illa omisso videtur materia leuis, & ita tenent Doctores, quos etiam me citato adducit Leandrus de sac. tom. 2. tr. disp. 9. q. 4. & me citato Dicaillus de sacram. tom. 1. tract. 4. disp. 3. dub. 5. n. 63. & me citato Auerla de Sac. Euch. 9. 6. sect. 2. & me citato Martin. de San Ioseph in Mon. Confess. to. 1. lib. 2. tr. 3. de Euch. n. 4. & me citato Garz.

Sup. hoc, quod hic supponitur in Ref. praeterita, & in Ref. seq. in fin. §. D. xi. & in Refol. 1. post seq. §. vii. & in to. 1. tr. 1. Ref. 4. §. 1. & in Ref. 101. §. vii. cursum in principio.

M in

§. 1. *A*D primam dubitationem responderet Fernandez in suo exam. theolog. p. 3. c. 4. §. 6. n. 2. & Didac. Nugnus in 3. p. tom. 1. q. 78. art. 2. dictum Sacerdotem conficere Sacramentum, sed peccare mortaliter. Et si arguas, ait ille, contra hoc, quoniam illa particula est res leuissima, & ex alia parte vere sacramentum conficitur sine illa: Ergo licet habeat forma aliquam imperfectionem, sine illa, erit tamen imperfectio leuissima, atque adeo ex paruitate materiae, erit tantum peccatum veniale illam omittente. Respondetur, quod licet illa particula secundum se sit leuissima, tamen propt. continetur in forma, res grauis est, quoniam maxime conueniebat ad excellentiam istius Sacramenti, vt expressè significaretur certitudo consecrationis, & vniuersa Ecclesia ponit illam particulam, tanquam rem grauem. Haec Nugnus. 2. Sed ego his non obstantibus, consului talem Sacerdotem conficere sacramentum, & contra Nugnum peccare tantum venialiter: nam sine illa particula enim, adhuc saluatur sensus ipsius formae. Ergo. Et leuitas materiae excusat a peccato mortali: & ita sentiunt Henriquez lib. 8. cap. 16. n. 4. Coninch in 3. part. q. 78. art. 2. dub. 2. n. 37. Suarez in 3. part. tom. 3. disp. 59. sect. 1. Sed ponam hic pro tollendis scrupulis aurea verba Petri de Cabrera in 3. part. de sacram. q. 60. art. 8. disp. 2. n. 2. Quando mutatio (ait ille) & secundum rei veritatem, & secundum estimationem ipsius ministri, accidentaliter se habet ad formam sacramenti, nec tollit eius veritatem, tunc minister peccabit tantum venialiter propter leuitatem materiae immutatae, vel additae. Imo crediderim, quod

Tom. II.

in summ. Theolog. mor. tract. 3. difficult. 9. dub. 2. punct. 2. num. 12. Sed difficultas est, an Sacerdos dicendo tres Missas in die Natiuitatis, si omitteret particulam, *Enim*, peccaret mortaliter. Hunc casum à nemine pertractatum inuenio, nisi nouissimè à Patre Bernal de sacram. disp. 39. sect. 2. §. 1. n. 42. ubi asserit: Mediam viam, & me iudice, rectissimam tenent Marfil. & Ledesm. quos sequitur Suarez disp. 59. sect. 1. §. sed quæres. Nempe, omissionem voculæ, *Enim*, non esse mortalem, quia materia leuis est; cum hæc vox non solum non pertineat ad essentiam formæ, sed nec ad ipsius substantiam, & simul sit vna dumtaxat vocula: nam tria hæc simul sumpta proculdubio materiam leuem efficiunt. Si tamen ex contemptu nascatur omisso, addunt iidem Doctores, non excusandum à mortali: quia grauitas actionis, & Christi exemplum, & totius Ecclesiæ præceptum, & consuetudo, contemptu illo attinguntur; ac proinde grauem illum efficiunt: multoque certius grauis, seu multo grauior esset, si non solum in consecratione vnus speciei, sed vtriusque, vel non tantum in vno die, v.g. in die Natali Domini: nam in omnibus tribus Missis vocem, *enim*, omittit, fortassis etiam contemptu seculo, Doctores mortalis damnarent. Hucusque Bernal.

Sup. his sup. in Ref. 192. signanter in fin. & in Ref. 193. & in aliis §§. earum notationum, pro hac questione.

2. Et quidem ex eius doctrina sequeretur etiam quod licet Sacerdos omittens nomen, v.g. duo, vel tria alicuius sancti in Canone Missæ, ratione paruitatis materiæ, non peccaret nisi venialiter; tamen si omitteret ex Canone tria nomina alicuius Sancti in omnibus tribus Missis dici solitis in die Natiuitatis, non venialiter, sed fortasse mortaliter peccaret, vt docet Bernal de particula *enim*, cuius opinio an procedere debeat in Missis dici solitis illo die à Superioribus, v.g. Religionum, qui dicunt vnã Missam post mediam noctem, alteram in aurora, & tertiam tempore solito, cogitandum relinquo, nam in dictis Missis non videntur illæ paræ materiæ moraliter coalescere in vnum: & efficere materiam grauem; nam non dicuntur successiue, & immediatè vna post altam, vt dicuntur tres Missæ priuatæ, si simul recitentur, & idè, vt dixi, tu cogita. At aliquis posset dicere, quod paræ illæ materiæ non videntur coalescere in vnum, si Missæ dicerentur in diuersis diebus, seculum autem si dicerentur vnico die, vt in casu nostro.

RESOL. CCXXIV.

An in forma consecrationis Eucharistiæ, si deseratur verbum est, dicendo: Hoc corpus meum, valida sit consecratio?

Est an grauissimè peccet, qui ipsum verbum est, non exprimeret?

Et docetur, in forma consecrationis Corporis, & Sanguinis Christi esse de substantia ipsius formæ, ac de necessitate Sacramenti verbum est, nec posse substitui aliud verbum, v.g. fiat, conuertatur, loco illius.

Et quid est sentiendum de assertionem nouarum asserentium satis esse ad consecrationem verba illa, Accipite, & manducate hoc Corpus meum, & accipite, & bibite hunc Sanguinem meum. Ex p. 10. tr. 16. & Misc. 6. Ref. 35. aliàs 34.

§. 1. AD hoc dubium sic respondet Augustinus Bernal de Sacram. disp. 39. sect. 2. n. 26. ubi sic ait: Non requiritur ad validam panis, aut vini consecrationem, vt verbum, *est*, exprimat, seu vocaliter pronuncietur. Hæc assertio quamuis à nemine quod sciam, affirmetur, à nemine tamen quod noverim, negatur, nec existimo, negabitur. Nam vir-

tualiter ab omnibus traditur. Nam etiam Doctores omnes ad validam consecrationem exigunt verba ista: *Hoc est corpus meum: Hic est Sanguis meus*, exigunt tamen, vt apponatur eo modo, quo in tractatu de Sacramentis in genere exigunt, vt adhibeantur verba, quæ Christus instituit. Vnde sic argumentor: Verba sacramentalia tunc sufficienter proficiunt, quando iuxta receptum loquendi morem, & vnum eam habent significationem, quam Christus exigit: atqui memotata verba, licet ore non exprimat verbum, *est*, tamen iuxta receptum loquendi morem, vsum, & stylum, habent significationem illam, quam Christus exigit: ergo ad validam consecrationem non requiritur, vt verbum, *est*, ore profertur. Maior in confesso est apud omnes, & late confirmata manet in disp. 6. sect. 1. Minor claret, quia iuxta receptum loquendi morem, quamuis in oratione verbum substantiuum non exprimat, subintelligitur, redduntque idem sensus, qui verbo illo expresso redderentur idque non solum apud cultiores, & Latissimi auctores, sed etiam apud alios, nec solum apud Latinos, quorum nobis vsus ad probationem sufficeret, sed etiam apud ceteros, non tantum prophanos, sed etiam sacros. Ex gr. Psalm. 1. v. 1. *Beatus vir qui morabitur in consilio impiorum*, Psalm. 45. v. 1. *Deum respice refugium, & virtutum adiutor in tribulationibus*, & v. 8. *Domine virtutum nobiscum susceptor miser Domine Iacob*, Psalm. 211. v. 1. *O Domine, quia ego seruum tuum, & seruatum, & filius ancillæ tuæ*: & alia plura in Psalmis occurrentia, quæ propterea libentius affecto, quæ notissima, & quia morem istum probant in verbis lingua Hebræa, quæ primum Psalmi conscripti, Græca, in quam ex 72. conuersi, & Latina, in quam ex 72. versione translati. Quapropter verba ista: *Hic corpus meum, Hic sanguis meus*, eundem habent significatum, & sensum, quem habent dum exprimitur verbo illo dicimus: *Hoc est Corpus meum, Hic est Sanguis meus*.

2. Hinc patet longè distare thesism ad assertionem nouarum asserentium, satis esse ad Consecrationem verba ista, *Accipite, & manducate hoc Corpus meum. Accipite, & bibite hunc Sanguinem meum*, Qui enim hoc dicunt, omnino negant necessarium esse verbum *est*, siue expressum, siue subintelligitum, imò à consecrationis forma illud penitus amandant, et *Corpus, & Sanguinem* in quarto casu constituant. Nos autem cum omnibus Catholicis in recto dicimus, *Corpus, & Sanguis, & verbum est*, saltem subintelligitum essentialiter ad consecrationem exigi pronunciamus.

3. Interrogat tamen aliquis, an voluntariè, & citra contemptum omittit expressam prolationem vocalem verbi *est*, ipsum subintelligendo, esset peccatum mortale.

4. Respondeo, affirmando; quia citra substantiam actionis grauissimæ omnium, quæ in Ecclesia exercetur, & quæ à Sacerdote, vt Ecclesiæ Ministros, & in Christi nomine exercetur, discedere ab eorum, quem Christi tenuit, & Ecclesiæ commendauit, & ipsa Ecclesia perpetuo sequitur, grauis deordinatio est: proinde graui culpa carere non potest, saltem per se, & nudè spectatum; nam per incogitantiam aliquo modo vincibilem ab illo exprimito ab hisce graui Dei offensione vacaret; graui autem, & leui si verbum *est*, reticeres ad euadendam necem, quam aliquis tibi, si verbum illud exprimeres, minueres, non quidem in odium fidei, vel Ecclesiæ contemptum, sed ob aliquem alium finem neutri contrarium. Hucusque P. Bernal ubi supra.

5. Sed hæc opinio, pace viri doctissimi dissipetur, & illam refellit Præpositus in 3. p. 78. art. 2. dub. 1. n. 10. ubi sic ait: Verbum *est*, significat, Corpus esse